

СОЦІАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ

УДК 655.41:172.12

Т.С. Опришко

ЕТИКА НАУКОВИХ ПУБЛІКАЦІЙ

Мета роботи. Дослідження пов'язане з питаннями етичної політики наукового періодичного видання, міжнародних стандартів етики наукових публікацій, основними рекомендаціями Комітету з етики публікацій COPE. Основною метою статті є інформування українських авторів та дотримання редколегіями вітчизняних видань цих вимог, оскільки це є необхідною умовою для індексування світовими наукометричними базами даних, а також міжнародних публікацій вітчизняних авторів. **Наукова новизна** роботи полягає в аналізі та систематизації англійськомовної інформації, яка за браком україномовних джерел мало висвітлена в Україні. **Методологія** дослідження полягає у використанні методу аналізу, зокрема для англійськомовних джерел, описового та порівняльного. У статті визначено критерії відмови у публікації статей, недобросовісної практики окремих видавництв та відповідальності авторів за дослідницьку публікацію. Охарактеризовані види плагіату та процес відкликання статті. Акцентована увага на питанні академічної доброчесності та реалізації її в Україні, правилах цитування та самоцитування. Викладені основні поняття відкритого доступу та традиційної моделі наукових журналів. Наведено критерії визначення сумнівних видавництв та «чорного списку Джефрі Білла». **Висновки.** Питання етики наукових публікацій за кордоном є чітко регламентованим та стандартизованим. В Україні лише топові видання ретельно їх дотримуються. Тому питання використання ліцензій відкритого доступу Creative Commons в Україні, самоархівування набору даних та власних публікацій, укладання угод на передачу авторських прав в розрізі країни визначає перспективи подальших досліджень.

Ключові слова: етична політика видання, COPE, міжнародні стандарти етики публікацій, академічна доброчесність, плагіат, цитування, самоцитування.

Т.С. Опришко

ЭТИКА НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ

Цель работы. Исследование связано с вопросами этической политики научного периодического издания, международными стандартами этики публикаций, основными рекомендациями Комитета по этике публикаций COPE. Основной целью является информирования украинских авторов и соблюдения редколлегией отечественных изданий этих требований, поскольку это является необходимым условием для индексирования мировыми наукометрическими базами данных, а также международной публикации отечественных авторов. **Научная новизна** состоит в анализе и систематизации англоязычной информации, которая за неимением украиноязычных источников мало освещена в Украине. **Методология** исследования состоит в использовании метода анализа, в частности, для англоязычных источников, описательного и сравнительного. Определены критерии отказа в публикации статей, недобросовестной практики отдельных издательств, а также ответственности авторов за исследовательскую публикацию. Охарактеризованы виды плагиата и процесс отзыва статьи. Акцентируется внимание на вопросе академической добропорядочности и реализации ее в Украине, правилах цитирования и самоцитирования. Изложены основные понятия открытого доступа и традиционной модели научных журналов. Приведены критерии определения сомнительных издательств и «черный список Джеффри Билла». **Выводы.** Вопрос этики научных публикаций за рубежом четко регламентирован и стандартизирован. В Украине только топовые издания тщательно их соблюдают. Поэтому вопрос использования лицензий открытого доступа

Creative Commons в Україні, самоархівування набору даних и собствених публікацій, заключения договорів на передачу авторських прав в разрезе страны определят перспективы дальнейших исследований.

Ключевые слова: *этическая политика издания, COPE, международные стандарты этики публикаций, академическая добродетель, плагиат, цитирование, самоцитирование.*

T. Opryshko

ETHICS OF SCIENTIFIC PUBLICATIONS

Abstract. The purpose of the work. *The research is related to the questions of the ethical policy of the scientific periodicals and main recommendations of the Committee on the Ethics of COPE publications. Its main purpose is to inform Ukrainian authors and to ensure compliance with these requirements by the editorial boards of national publications, because it is a prerequisite for indexing by global science-computer databases, and international publications of domestic authors. The scientific novelty of the work lies in the study and systematization of English-language information, which due to the lack of Ukrainian-language sources has not been enough covered in Ukraine. The research methodology consists in analysis methods, in particular for English-language sources, descriptive and comparative. There were determined criteria for the refusal of article publishing, unfair practice of individual publishing houses and author's responsibility for the research publication. The research describes the types of plagiarism and the process of recalling an article. The attention was paid to the issue of academic integrity and its implementation in Ukraine and the rules of citation and self-citation. The article states the basic concepts of open access and the traditional model of scientific journals and gives criteria for identifying questionable publishers and "Jeffrey Bill's black list". Conclusions. The issue of the ethics of scientific publications abroad is clearly regulated and standardized. In Ukraine, only the top editions carefully adhere to the requirements. Therefore, the issue of using the Creative Commons open access licenses in Ukraine, self-archiving of the data set and own publications, and the conclusion of copyright agreements across the country provides prospects for further researches.*

Key words: *ethical policy of the publication, COPE, international standards of publication ethics, academic integrity, plagiarism, citation, self-citation.*

Актуальність теми дослідження. Нині у світі видається понад 100 тисяч наукових журналів і лише 15–20 з них можна вважати впливовими, адже їх читають, цитують, і вони доступні у світовій мережі Інтернет. Найпрестижніші з них індексуються наукометричними базами даних, обов'язковою умовою яких є дотримання чітких норм етичної політики та збереження авторських прав. Більшість українських авторів та видань лише починають торувати шлях до міжнародної наукової спільноти, тому вивчення зарубіжних стандартів є надзвичайно актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В Україні питання етики публікацій мало досліджено. Питання відкритого доступу в своїх публікаціях досліджували Тетяна Ярошенко [6,7], Тетяна Борисова [1], Сергій Назаровець [4], авторського права в наукових публікаціях Юрій Капіца [2], застосування ліцензій відкритого доступу при розміщенні матеріалів

наукових журналів в електронному середовищі – Карина Шахбазян [3] та ін.

У світі питання відкритого доступу широко досліджено, видано безліч посібників насамперед англійською мовою [13]. Про проблеми з авторськими правами в журналах з відкритим доступом писали у своїх дослідженнях Е. Хорн та М. Ван дер Грааф [15], про відкриту комунікацію Т. Шульц [23], про політику відкритого доступу й академічну свободу та вирішення конфліктів при цьому Девід Дж. Джонстон [17], про відкликання статті Сара Бет Нат, Стівен С. Маркус і Бенджамін Г. Друсс [19] та Дж. М. Будд, М. Сіверт [9], про авторські права у журналах, виданих бібліотеками, М. Шлоссер [22] та багато ін.

Мета дослідження. Проаналізувати міжнародні стандарти етики наукових публікацій, основні рекомендації Комітету з етики публікацій COPE, визначити критерії недобросовісної практики та поінформувати українських

авторів, а також запровадження їх у практику редколегій вітчизняних видань.

Виклад основного матеріалу. З метою надання консультацій та рекомендацій щодо найкращої практики вирішення етичних проблем 1997 р. невеликою групою редакторів журналів у Великобританії було засновано Комітет з етики публікації (COPE – Committee on Publication Ethics) [21], який на сьогодні є впливовою всесвітньою організацією і налічує понад 10 000 членів по всьому світу з усіх наукових галузей. Членство платне, але відкрите для редакторів наукових журналів та інших осіб, зацікавлених в етиці публікації. Співробітники Комітету консультують редакторів і видавців з усіх аспектів етики публікації, зокрема, як діяти у випадках виявлення неправомірних дій під час проведення дослідження чи публікації. Він також надає форум своїм членам для обговорення конкретних прикладів. Комітет не досліджує окремі випадки, але закликає редакторів подбати, щоб такі випадки розслідували відповідні органи (як правило, науково-дослідна установа або роботодавець).

Усі члени Комітету мають сповідувати Кодекс поведінки та найкращого досвіду для видавців журналу (Code of conduct and best practice guidelines for journal editors), а також Кодекс поведінки від Комітету з видавничої етики (COPE Code of Conduct).

Комітет випустив курс електронного навчання для нових редакторів (одинадцять модулів у цілому), який охоплює вступ до етики публікації, плагіат і авторство та ін., і стає доступним після сплати членського внеску. Водночас Комітет також організовує щорічні семінари у міжнародному масштабі. Він створив для своїх членів інструмент аудиту щодо дотримання Кодексу поведінки і найкращої практики керівництва редакторів журналів у вільному доступі.

Комітет розміщує багато керівних вказівок (guidelines) для авторів. Зокрема, автора зацікавити «Відповідальність за дослідницьку публікацію: міжнародні стандарти для авторів» (Responsible research publication: international standards for authors) [24].

Серед численних вказівок Комітету можна також знайти зведені Рекомендації для Ради директорів науково-громадських журналів

(Guidelines for the Board of Directors of Learned Society Journals of Directors of Learned Society Journals), Рекомендації для Ради директорів з поширення інформації серед головних редакторів (Guidelines for the Board of Directors of Sharing of Information Among Editors-in-Chief), Про можливі непорозуміння (Regarding Possible Misconduct), а також Як боротися з переробкою текстів (How to deal with text Recycling), короткі Рекомендації з етичних питань для нових редакторів (A Short Guide to Ethical Editing for New Editors), Рекомендації для редакторів: дослідження, перевірка та оцінка (Guidance for Editors: Research, Audit and Service Evaluations). Окремим документом є Рекомендації від Комітету з видавничої етики для рецензентів (COPE Ethical Guidelines for Peer Reviewers Learned) та Як владнати авторські суперечки: рекомендації для нових дослідників (How to handle authorship disputes: a guide for new researchers) та багато ін.

Комітет з етики публікацій також детально опрацьовував питання стандартів та найкращих практик для наукових публікацій, зокрема, у відкритому доступі. Критерії були проаналізовані у порівнянні з вимогами Асоціації наукових видавців відкритого доступу (OASPA), Директорією журналів відкритого доступу (DOAJ) та Всесвітньою асоціацією медичних редакторів (WAME), та був створений документ «Принцип відкритості та найкращого досвіду у наукових публікаціях» (Principles of Transparency and Best Practice in Scholarly Publishing) [20]. Один із 16 принципів стосується інформації про права: «Інформація про авторські права та ліцензії повинна бути чітко описана на веб-сайті журналу, а умови ліцензування повинні бути зазначені на всіх опублікованих статтях, в HTML та PDF-файлах». Індивідуальні організації можуть надавати додаткові вказівки або дотримуватися більш жорстких критеріїв. Наприклад, DOAJ на сторінці «Інформація для видавців» містить довгий розділ про авторське право, ліцензування та публікацію прав (Copyright, Licensing, Publishing Rights), а також вимагає від редколегій індексованих журналів обов'язково вказувати види ліцензій, які дозволяють повторне використання змісту видання. Відтак кожне впливове наукове видання зобов'язане дотримуватися

етичних норм, прийнятих міжнародною науковою спільнотою, про що зазначено на їхньому сайті, а редактори мають право відхилити публікацію в разі порушення цих норм. Тому всім потенційним авторам їх потрібно знати.

Серед основних етичних вимог до авторів насамперед – оригінальність дослідження без фальсифікації і маніпулювання даними. Лише особиста праця автора з чітким оформленням посилань не лише на друковані твори, але й на висловлені усно ідеї або частково виконану роботу чи надану допомогу.

Відповідно до Керівництва з відбору статей COPE редактори журналу мають ухвалити рішення при відмову публікації статті, якщо:

➤ Вони мають чіткі докази, що отримані дані недостовірні або отримані в результаті неправомірних дій (наприклад, фабрикування даних) або чесну помилку (наприклад, прорахунок або помилку експерименту);

➤ Одержані дані вже раніше опубліковані в іншому виданні без відповідного перехресного посилання, дозволу або виправдних пояснень (тобто подвійна публікація);

➤ Містить плагіат;

➤ Свідчить про неетичне дослідження.

У разі виходу друком статті з недостовірною інформацією єдиним шляхом для врятування репутації видання та уникнення можливого судового позову є відкликання статті. Відкликання – це технологія, яка використовується для коригування літератури та повідомлення читачів про публікації, які містять недостовірну або помилкову інформацію, і на думки і висновки яких не можна спиратися. Інформація може виявитися недостовірною як у результаті простої помилки, так і у випадку, коли було обрано неправильний спосіб проведення дослідження.

Відкликання також застосовується у разі, коли потрібно повідомити читача про випадки повторної публікації (тобто, коли автори надають ту ж саму інформацію в кількох публікаціях), плагіату, нездатності розкрити головну ідею, що може вплинути на розуміння та відгуки. Головна мета відкликання полягає у коригуванні літератури та в забезпеченні її цілісності, а не у покаранні авторів, які припустилися помилок.

Зазвичай процес відкликання має місце, коли стаття містить стільки недостовірної інформації (незалежно від причини), що на

одержані дані та висновки не можна спиратися. У випадку повторної публікації (тобто, коли автори публікують однакову інформацію або статтю у більш ніж одному виданні без відповідного обґрунтування, дозволу або перехресних посилань), журнал, котрий опублікував статтю першим, має опублікувати повідомлення про повторну публікацію, але не має відкликати статтю, якщо інформація не визнана недостовірною. Журнали, які публікуватимуть її пізніше, мають відкликати статтю із зазначенням причини.

Відкликаними можуть бути лише опубліковані матеріали. Вказівки щодо вирішення проблем, пов'язаних з повторною публікацією, можна знайти у відповідних блок-схемах COPE [10]. Викладення остаточного варіанту на сайті вважається публікацією, навіть якщо статтю не надрукували і не будуть друкувати. Статті також можуть бути відкликані їхнім автором (авторами) або редактором журналу. Інформація про спори щодо авторства, що виникають перед публікацією, опублікована Комісією з авторської етики [11, 12]

В Україні лише 2016 р. на національному рівні заговорили про академічну доброчесність, стартував масштабний проект Британської ради з питань дослідження цього питання в роботі українських вишів [5]. Відтак у багатьох університетах України за сприяння Посольства США відбулися лекції з обговорення найактуальніших проблем сучасної вищої освіти. Багато питань стосувалося доброчесності власне студентів, зокрема, чому вони допомагають одне одному під час складання іспиту, а не в ході підготовки до нього, викликавши при цьому жвавий інтерес та дискусію серед слухачів. Відтак, як показує практика, наше уявлення про доброчесність, етичні норми та питання плагіату дуже різняться від уявлень наших закордонних колег.

Питання плагіату нині надзвичайно актуальне. Вирізняють дослівний плагіат (Word-for-Word Plagiarism), змішаний плагіат (Patchwork Plagiarism – змішування запозичених слів і власних) та плагіат зі змінами (Substitutive Plagiarism – використання синонімів для приховування копіювання основної ідеї).

Не зупиняючись зараз на відверто недобросовісній поведінці, коли автор копіює чу-

жий надрукований текст, варто звернути увагу на кількох ситуаціях, які у міжнародній спільноті вважаються порушенням авторських прав, проте у свідомості українців не викликають особливих застережень. Приклад перший, коли студент працює зі своїм керівником над написанням наукової роботи і час від часу керівник додає по 1–2 речення до студентської роботи або заново переписує його частини. Особливо коли мова йде про написання документа іноземною мовою, і студент не до кінця розуміє написане, але настільки довіряє керівнику, що застосовує всі його правки без власного осмислення. Наприкінці студент подає працю, не зазначаючи внесок керівника, як свою власну.

Приклад другий, коли професор спільно зі студентом пишуть дослідницький проект, і студент закінчує навчання до моменту публікації статті та їде на роботу за межі їхнього міста. До моменту свого від'їзду студент закінчує свою частину роботи і залишає набір даних професору. Професор використовує отримані дані, здійснює нове дослідження і публікує статтю без посилання на долю праці студента [18] *за матеріалами тренінгу Thaddeus McCleary «Academic Writing», що проходив 26 лютого 2016 р. в КНУ ім. Т.Шевченка).*

Відтак межа між добросовісною етикою публікації та плагіатом дуже тонка. Своєю чергою використання ідей, а не лише готового продукту, взагалі майже неможливо відслідкувати.

Окремим є питання самоцитування та зловживання ним. З міжнародних рекомендацій випливає, що доречно робити самоцитування лише для продовження власного дослідження, критики або підтвердження власних результатів за рахунок проведення додаткових досліджень, або посилання на публікацію, в якій сам науковець є одним з авторів. Водночас самоцитування автора лишається на розсуд автора та його репутації.

У своїх повідомленнях компанії-власники наукометричних баз завжди наголошують, що «накручування» індексу цитування даних видання активно відслідковують, в результаті чого виключають зі свого списку такі видання назавжди.

Окрім того, науковцю під час пошуку журналу для публікації та представлення власних результатів дослідження варто зважа-

ти на низку критеріїв. Найперше про існування двох основних бізнес-моделей наукових журналів: традиційної, коли автори подають статтю, вона проходить подвійне рецензування і після її опублікування за неї платять читач (бібліотека) та моделі відкритого доступу, коли автор подає статтю, вона проходить подвійне рецензування, сам автор оплачує її друк, і згодом вона з'являється у вільному доступі. Відкритий доступ – це безкоштовний, швидкий, постійний, повнотекстовий доступ в режимі реального часу до наукових та навчальних матеріалів, що реалізовується для будь-якого користувача у глобальній інформаційній мережі, здійснюваний переважно до рецензованих науково-дослідних журналів (за матеріалами *Wikinedii*).

Поняття відкритого доступу широко обговорюється серед дослідників, вчених, працівників бібліотек, наукових співробітників, фінансистів, державних службовців та видавців. Попри те, що існують суттєві переваги відкритого доступу, досі йдуть дискусії щодо надійності та економічних вигод моделі. Основними аргументами захисників відкритого доступу є те, що, незважаючи на вузьку аудиторію, наукова періодика сьогодні – надзвичайно прибутковий бізнес. Нараховуючи понад 19 мільярдів фунтів стерлінгів загальних світових прибутків, він за своїми обсягами займає проміжок між індустрією звукозапису та кіновиробництвом, при цьому відрізняється більшою рентабельністю [16]. На думку багатьох учених, виникає замкнуте коло, оскільки журнали вимагають нових вражаючих результатів досліджень, адже їхній бізнес полягає в тому, щоб знайти якомога більше передплатників, і вчені, знаючи, що найбільше цінується на ринку, які працюють найбільше публікують, підганяють під ці параметри власні рукописи. Відтак власне видавнича індустрія зумовлює вибір тем для дослідження науковцями і в результаті шкодить власне науці.

Існують також видання, які називають «хижацькими», коли спочатку автори сплачують за публікацію без проходження експертної оцінки та рецензування, але в результаті лишаються без неї. Політика недобросовісної поведінки видавців нині набула світових масштабів, і 2012 р. співробітником бібліотеки Уні-

верситету Колорадо Джефрі Біллоу була розпочата робота укладання списку хижацьких видавництв, «викрадених журналів» та сумнівних метрик, який згодом став відомим як «список Джефрі Білла (Bill's List)» [8]. На сайті були розміщені критерії, за якими визначалися видання, *не* рекомендовані до друку власних публікацій, розроблені на основі рекомендацій двох документів Комітету з етики публікацій (COPE), згадуваних вище: Кодексу поведінки для видавців журналу (Code of Conduct for Journal Publishers) та Принципу відкритості та найкращого досвіду у наукових публікаціях (Principles of Transparency and Best Practice in Scholarly Publishing) [14]. Після інциденту з одним із поважних видавництв, про який майже не писали в пресі, 2017 р. цей проект перестав діяти, сайт наразі не оновлюється.

Висновки. Питання етики публікацій за кордоном є чітко регламентованим та стандартизованим. Керуючись інструкціями, розробленими Комітетом з етики публікацій COPE, можна уникнути багатьох спорів щодо авторських прав. Водночас кожен автор має

самостійно дбати про власний менеджмент авторського права у цифровому середовищі та орієнтуватися в основних правових засадах відкритого доступу. Якщо раніше поняття авторського права захищало права авторів літературних творів та творів мистецтва, то нині воно поширюється фактично на будь-які результати творчої діяльності, включаючи комп'ютерні програми, бази даних, фільми, фотографії і скульптури, архітектурні проекти, рекламні проспекти, карти і технічні креслення і, насамперед, наукові дослідження. Питання використання ліцензій відкритого доступу Creative Commons в Україні, самоархівування набору даних та власних публікацій, укладання угод на передачу авторських прав у розрізі нашої країни становить перспективи подальших досліджень, адже багато вітчизняних видань лише починають запроваджувати їх у свою практику. І попри певні перешкоди відкритий доступ вже став світовою тенденцією, тому всі питання, пов'язані з ним, потребують детального вивчення.

Список використаних джерел

1. Борисова Т. Ефективне представлення результатів досліджень у відкритому доступі [Електронний ресурс] : презентація до тренінгу, що проходив у Науковій бібліотеці НаУКМА, 27 жовтня 2016 р. / Тетяна Борисова. – Режим доступу: <https://www.slideshare.net/TetianaBorysova/ss-67733586> (Дата звернення: 11.08.2017). – Назва з екрана.
2. Капіца Ю. М. Використання знака охорони авторського права у наукових періодичних виданнях та монографіях // Наука України у світовому інформаційному просторі. – 2016. – № 13. – С. 49–61. DOI: <https://doi.org/10.15407/akademperiodyka.321.049>
3. Капіца Ю. М., Шахбазян К. С. Застосування ліцензій відкритого доступу при розміщенні матеріалів наукових журналів в електронному середовищі / Ю. М. Капіца, К. С. Шахбазян // Наука України у світовому інформаційному просторі. – 2016. – № 13. – С. 62–72. DOI: <https://doi.org/10.15407/akademperiodyka.321.062>
4. Назаровець С. Підтримка руху відкритого доступу в українському бібліотекознавстві [Електронний ресурс] / С. Назаровець // Вісник Книжкової палати. – 2013. – № 2. – С. 24–27. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkr_2013_2_8
5. Проект сприяння академічній доброчесності в Україні (Strengthening Academic Integrity in Ukraine Project – SAIUP) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.saiup.org.ua/pro-proekt/> (Дата звернення: 11.08.2017). – Назва з екрана.
6. Ярошенко, Т. Відкритий доступ – шлях до присутності України у світовій науковій спільноті / Тетяна Ярошенко // Вища школа. – 2011. – № 3. – С. 47–51.
7. Ярошенко, Т. Зелений шлях відкритого доступу. Репозитарії та їх роль у науковій комунікації: перші двадцять років / Тетяна Ярошенко // Бібліотечний вісник. – 2011. – № 5. – С. 3–10.
8. Beall's List: Potential, possible, or probable predatory scholarly open-access publishers [Електронний ресурс] / Internet Archive. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20170111172306/https://scholarlyoa.com/publishers/> (Дата звернення: 11.08.2017). – Назва з екрана.
9. Budd, J. M., Sievert, M., Schultz, T. R. Phenomena of retraction / J. M. Budd M. Sievert T. R. Schultz // JAMA. – 1998. – V. 280. – P. 296–297.

10. Committeeon Publication Ethics [Электронний ресурс]. – Режим доступу: https://publicationethics.org/files/u2/01A_Redundant_Submitted.pdf (Дата звернення: 10.08.2017). – Назва з екрана.
11. Committeeon Publication Ethics [Электронний ресурс]. – Режим доступу: http://publicationethics.org/files/u2/04A_Author_Add_Submitted.pdf (Дата звернення: 10.08.2017). – Назва з екрана.
12. Committeeon Publication Ethics [Электронний ресурс]. – Режим доступу: http://publicationethics.org/files/u2/04B_Author_Remove_Submitted.pdf (Дата звернення: 10.08.2017). – Назва з екрана.
13. Crawford, W. Open Access: What You Need to Know Now / W. Crawford. – Chicago: ALA Editions, 2011. – 80 с.
14. Criteria for Determining Predatory Open Access Publishers [Электронний ресурс] / Internet Archive. – 2015. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20170105195017/https://scholarlyoa.files.wordpress.com/2015/01/criteria-2015.pdf> (Дата звернення: 11.08.2017). – Назва з екрана.
15. Hoorn, E., VanderGraaf, M. Copyright Issues in Open Access Research Journals [Электронний ресурс] / E. Hoorn, M. VanderGraaf // D-LibMagazine. – 2006. – 12(2). – Режим доступу: <http://dx.doi.org/10.1045/february2006-vandergaaf> (Дата звернення: 11.08.2017).
16. Is the staggeringly profitable business of scientific publishing bad for science? [Электронний ресурс] // The Guardian. – 2017. – 27 червня. – Режим доступу: https://www.theguardian.com/science/2017/jun/27/profitable-business-scientific-publishing-bad-for-science?CMP=share_btn_tw (Дата звернення: 11.08.2017). – Назва з екрана.
17. Johnston, D. J. Open Access Policies and Academic Freedom: Understanding and Addressing Conflicts [Электронний ресурс] / D. J. Johnston // Journal of Librarianship and Scholarly Communication. – 2017. – № 5. – Режим доступу: <http://doi.org/10.7710/2162-3309.2104> (Дата звернення: 11.08.2017).
18. McCleary T. Academic Writing [Электронний ресурс] / T. McCleary. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=bTkzAUV2DOc> (Дата звернення: 11.08.2017). – Назва з екрана.
19. Nath, S. B., Marcus, S. C., Druss, B. G. Retractions in the research literature: misconduct or mistakes? / S. B. Nath, S. C. Marcus, B. G. Druss // MJA. – 2006. – V. 185. – С.152–154.
20. Principles of Transparency and Best Practice in Scholarly Publishing [Электронний ресурс] / Committeeon Publication Ethics (COPE). – Режим доступу: http://publicationethics.org/files/Principles_of_Transparency_and_Best_Practice_in_Scholarly_Publishing.pdf (Дата звернення: 11.08.2017). – Назва з екрана.
21. Promoting integrity in research and its publication [Электронний ресурс] / Committeeon Publication Ethics. Режим доступу: <https://publicationethics.org/> (Дата звернення: 11.08.2017). – Назва з екрана.
22. Schlosser, M. Write up! A Study of Copyright Information on Library-Published Journals [Электронний ресурс] / M. Schlosser // Journal of Librarianship and Scholarly Communication. – 2016. – № 4. Режим доступу: <http://dx.doi.org/10.7710/2162-3309.2110> (Дата звернення: 10.08.2017).
23. Schultz, T. Opening Up Communication: Assessing Open Access Practices in the Communication Studies Discipline [Электронний ресурс] / T. Schultz // Journal of Librarianship and Scholarly Communication. – 2017. – № 5. – Режим доступу: <https://doi.org/10.7710/2162-3309.2131> (Дата звернення: 11.08.2017).
24. Wager, E., & Kleinert, S. Responsible research publication: international standards for authors : A position statement developed at the 2nd World Conference on Research Integrity, Singapore, July 22-24, 2010 [Электронний ресурс] / E. Wager, S. Kleinert. – 2010. – Режим доступу: https://publicationethics.org/files/International%20standards_authors_for%20website_11_Nov_2011.pdf (Дата звернення: 11.08.2017). – Назва з екрана.

References

1. Borysova, T. (2016, October). *Efektivne predstavlenia rezultativ doslidzen u vidkrytomu dostupi*. Prezentatsiia do treninhu, shcho prokhodyv u Naukovi bibliotetsi NaUKMA [Effective presentation of research results in open access. Presentation to the training held at the NaUKMA Scientific Library]. Retrieved from: <https://www.slideshare.net/TetianaBorysova/ss-67733586> [in Ukrainian].
2. Budd, J. M., Sievert, M., & Schultz, T. R. (1998). Phenomena of retraction. *JAMA*, 280, 296–297 [in English].
3. Committeeon Publication Ethics (COPE). (2014). *Principles of Transparency and Best Practice in Scholarly Publishing*. Retrieved from: http://publicationethics.org/files/Principles_of_Transparency_and_Best_Practice_in_Scholarly_Publishing.pdf [in English].
4. *Committeon Publication Ethics*. (n. d). Retrieved from: http://publicationethics.org/files/u2/04B_Author_Remove_Submitted.pdf [in English].
5. *Committeon Publication Ethics*. (n. d). Retrieved from: http://publicationethics.org/files/u2/01A_Redundant_Submitted.pdf [in English].

6. Committee on Publication Ethics. (n. d.). Retrieved from: http://publicationethics.org/files/u2/04A_Author_Add_Submitted.pdf [in English].
7. Crawford, W. (2011). *Open Access : What You Need to Know Now*. Chicago, IL: ALA Editions [in English].
8. Hoorn, E., & VanderGraaf, M. (2006, February). Copyright Issues in Open Access Research Journals. *D-Lib Magazine*, 12(2). Retrieved from: <http://dx.doi.org/10.1045/february2006-vandergraaf> [in English].
9. Internet Archive. (2015). *Criteria for Determining Predatory Open Access Publishers*. Retrieved from: <https://web.archive.org/web/20170105195017/https://scholarlyoa.files.wordpress.com/2015/01/criteria-2015.pdf> [in English].
10. Internet Archive. (n. d.). *Beall's List: Potential, possible, or probable predatory scholarly open-access publishers*. Retrieved from: <https://web.archive.org/web/20170111172306/https://scholarlyoa.com/publishers/> [in English].
11. *Is the staggeringly profitable business of scientific publishing bad for science?* (2017, June 27). *The Guardian*. Retrieved from: https://www.theguardian.com/science/2017/jun/27/profitable-business-scientific-publishing-bad-for-science?CMP=share_btn_tw [in English].
12. Johnston, D. J. (2017). *Open Access Policies and Academic Freedom: Understanding and Addressing Conflicts*. *Journal of Librarianship and Scholarly Communication*, 5. Retrieved from: <http://doi.org/10.7710/2162-3309.2104> [in English].
13. Kapitsa, Yu. M. (2016). *Vykorystannia znaka okhorony avtorskoho prava u naukovykh periodychnykh vydanniakh ta monohrafiakh [Use of copyright symbol for research journals and academic monographs]*. *Nauka Ukrainy u svitovomu informatsiinomu prostori*, 13, 49–61. doi: <https://doi.org/10.15407/akademperiodyka.321.049> [in Ukrainian].
14. Kapitsa, Yu. M., & Shakhbazian, K. S. (2016). *Zastosuvannia litsenzii vidkrytoho dostupu pry rozmishchenni materialiv naukovykh zhurnaliv v elektronnomu seredovyschi [Application of open access licenses, while placing materials of scientific magazines into electronic environment]*. *Nauka Ukrainy u svitovomu informatsiinomu prostori*, 13, 62–72. doi: <https://doi.org/10.15407/akademperiodyka.321.062> [in Ukrainian].
15. McCleary, T. (2017, August 11). *Academic Writing*. Retrieved from: <https://www.youtube.com/watch?v=bTkzAUV2DOc> [in English].
16. Nath, S. B, Marcus, S. C., & Druss, B. G. (2006). *Retractions in the research literature: misconduct or mistakes?* *MJA*, 185, 152–154 [in English].
17. Nazarovets, S. (2013). *Pidtrymka rukhu vidkrytoho dostupu v ukrainskomu bibliotekoznavstvi [Support for the open access movement in the Ukrainian library science]*. *Visnyk Knyzhkovoi palaty*, 2, 24–27. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkp_2013_2_8 [in Ukrainian].
18. *Proekt spryannya akademichnyy dobrochesnoti v Ukrayini (Strengthening Academic Integrity in Ukraine Project – SAIUP)*. Retrieved from: <http://www.saiup.org.ua/pro-proekt/> [in Ukrainian].
19. *Promoting integrity in research and its publication*. Retrieved from: <https://publicationethics.org/> [in English].
20. Schlosser. (2016). *Write up! A Study of Copyright Information on Library-Published Journals*. *Journal of Librarianship and Scholarly Communication*, 4. Retrieved from: <http://dx.doi.org/10.7710/2162-3309.2110> [in English].
21. Schultz, T. (2017). *Opening Up Communication: Assessing Open Access Practices in the Communication Studies Discipline*. *Journal of Librarianship and Scholarly Communication*, 5. (General Issue). Retrieved from: <https://doi.org/10.7710/2162-3309.2131> [in English].
22. Wager, E., & Kleinert, S. (2010, July). *Responsible research publication: international standards for authors. A position statement developed at the 2nd World Conference on Research Integrity, Singapore, July 22-24, 2010*. Retrieved from: https://publicationethics.org/files/International%20standards_authors_for%20website_11_Nov_2011.pdf [in English].
23. Yaroshenko, T. (2011). *Vidkrytyi dostup – shliakh do prysutnosti Ukrainy u svitovii naukovii spilnoti [Open access is the path to Ukraine's presence in the world scientific community]*. *Vyshcha shkola*, 3, 47–51 [in Ukrainian].
24. Yaroshenko, T. (2011). *Zelenyi shliakh vidkrytoho dostupu. Repozytarii ta yikh rol u naukovii komunikatsii : pershi dvadtsiat rokiv [Green Way of Open Access. Repositories and their role in scientific communication: the first twenty years]*. *Bibliotechnyi visnyk*, 5, 3–10 [in Ukrainian].